

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.1

Наталія Гарань

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНА РОБОТА КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Гарань Н. С. Організаційно-виховна робота куратора академічної групи вищого навчального закладу.

У статті розглядаються основні аспекти роботи куратора у вихованні сучасної студентської молоді у вищому педагогічному навчальному закладі. Проаналізовано визначення поняття «куратор» у різних довідково-літературних джерелах. Висвітлено процес виховної та навчальної діяльності куратора з академічною групою.

Ключові слова: куратор, студенти, академічна група, виховна робота, професійна підготовка.

Гарань Н. С. Организационно-воспитательная работа куратора академической группы высшего учебного заведения.

В статье рассмотрены основные аспекты работы куратора в воспитании современной студенческой молодежи в высшем педагогическом учебном заведении. Проанализированы определения понятия «куратор» в различных справочно-литературных источниках. Отражен процесс воспитательной и учебной деятельности куратора с академической группой.

Ключевые слова: куратор, студенты, академическая группа, воспитательная работа, профессиональная подготовка.

Garan N. S. Organizational and educational work of the curator of the academic group in higher educational establishment.

The article considers the main aspects of the curator work in the educational process of students in higher pedagogical educational establishment. The definition of «curator» in various reference sources is analyzed. The process of educational and training activities of the curator in the academic group is given.

Key words: curator, students, academic group, educational work, training.

Національна освіта України вступила в новий, надзвичайно важливий період свого реформування, коли особливого значення набуває не лише якість професійної підготовки студентської молоді, а, що найголовніше, – особистісне зростання, збагачення внутрішнього духовного світу, формування найкращих людських якостей. Основна увага педагогічних працівників вищих навчальних закладів спрямовується на підготовку високоосвіченого фахівця з високим рівнем загальної та професійної культури, здатного вільно орієнтуватися у сучасних технологіях, уміти здобувати знання та застосовувати їх у практичній діяльності.

Мета статті полягає в розкритті сутності, структури, змісту, значенні роботи куратора студентської групи та його впливу на колектив академічної групи.

Слід зазначити, що питання організації діяльності куратора академічної групи не є новими. Зокрема, організаційно-виховну роботу куратора академічної групи у вищих технічних

навчальних закладах розглядала у своєму дисертаційному дослідженні С. Романова [9]. Про актуальність досліджуваної проблеми свідчать також публікації у періодичних виданнях і доповіді на наукових конференціях. Теоретичні та практичні аспекти роботи кураторів щодо адаптації студентів першого курсу в умовах вищого навчального закладу вивчалися Т. Буяльською та М. Прищак [1, с. 105–112]. Роль куратора групи в організації навчально-виховного процесу була розглянута Л. Матвійшин [6, с. 34–37]. У статті С. Гури здійснено аналіз ролі куратора в адаптації майбутніх інженерів-педагогів [3, с. 180–185]. Проблема формування колективної свідомості студентів під керівництвом куратора групи була предметом дослідження С. Кузлякіної [4, с. 210–213]. Теоретичні аспекти виховної роботи куратора студентської групи були предметом дослідження Р. Марченко [5, с. 302–307].

Становлення особистості та формування професійної майстерності майбутнього педагога здійснюється в цілісній навчально-виховній системі вищого навчального закладу. У загальній системі підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців у вищих навчальних закладах особливе місце займає інститут кураторів. Доречно зауважити, що інститут кураторів академічних груп є складником загальної системи управління виховною роботою у вищому навчальному закладі на рівні академічної групи, а також ланцюгом у системі управління процесом професійного, культурного та морального становлення студентів.

Саме поняття «куратор» побутує ще за часів середньовічних університетів. У той час кураторові відводилася роль наглядача, який контролював поведінку студентів, зберігав загублені ними підручники та речі. Слово «куратор» походить від латинського «сиго», що дослівно перекладається як «підкуюсь» [2, с. 183]. У словнику С. Ожегова термін «курирувати» трактується як: «здійснювати спостереження і допомогу» [7, с. 422]. У «Педагогічному словнику» за редакцією дійсного члена АПН України М. Ярмаченка подається таке тлумачення поняття: «куратор – у практиці вищої школи – керівник академічної групи» [8, с. 273].

Загальновідомо, що найбільше труднощів у студентів виникає на першому курсі. Вони пов'язані з новими умовами, правилами поведінки, системою навчання та методикою викладання, взаємовідносинами у студентському колективі, житлово-побутовими умовами. Саме на першому курсі у студентів формується ставлення до навчання, майбутньої професії, створюються життєві принципи, відбуваються процеси самооцінки, самореалізації тощо. Саме цього періоду першим помічником і порадиником студента у розв'язанні означених питань виступає куратор академічної групи. Наші спостереження й особистий досвід переконують, що від якості роботи куратора, від його педагогічного такту та майстерності залежить той мікроклімат у студентському колективі, який суттєво впливатиме на мотивацію навчання, на встановлення взаємовідносин між студентом і викладачем, на формування культури навчання та спілкування, зорієнтованість особистості студента на професійне становлення, особистий розвиток.

Функції сучасного куратора не слід обмежувати лише контролем за поведінкою студентів, їх успішністю та відвідуванням занять. Основними завданнями роботи куратора академічної групи є: становлення дружнього студентського колективу, здатного своєчасно вирішувати питання, пов'язані з навчанням і вихованням; формування у студентів відчуття відповідальності перед своїми батьками, товаришами та викладачами і, врешті решт перед самим собою, за свою успішність і поведінку, за власний творчий і професійний розвиток, виховання себе як особистості, здатної до самовдосконалення та самореалізації; надання практичної допомоги в оволодінні соціальним досвідом; формування у студентської молоді національної свідомості, громадянської позиції, ціннісних орієнтацій, загальної, зокрема,

педагогічної культури тощо.

Успішне розв'язання означених завдань вимагає від куратора академічної групи різноманітних форм і методів колективної та індивідуальної виховної роботи: виховні години, бесіди, дискусії, тематичні вечори, творчі зустрічі, культпоходи, екскурсії тощо. Зміст діяльності куратора передбачає різноманітні види роботи, що спрямовані на набуття студентами соціального досвіду, залучення їх до наукової діяльності, формування історичної пам'яті та чіткої громадянської позиції, розвиток творчих здібностей, їх реалізація в різних видах діяльності, співпраця з органами студентського самоврядування, молодіжними творчими об'єднаннями, формування здорового способу життя, – усе це потребує відповідного рівня професійної підготовки куратора, а також чіткої моральної та громадянської позиції, любові до своїх вихованців, ґрунтовних знань із педагогіки, психології та методики виховної роботи, організаторських і комунікативних здібностей.

У сучасних умовах робота куратора у вищих закладах освіти має бути висококваліфікованою, спеціалізованою діяльністю, яка вимагає ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки, глибоких знань із психолого-педагогічних наук, що є важливою умовою виховання студентів, їх професійної підготовки.

Куратор разом зі студентським активом складає перспективний план роботи групи, визначає виховні заходи, які слід провести відповідно до загальноуніверситетського плану виховної роботи, накреслює колективні справи і творчі та культурно-освітні заходи тощо. Перш аніж скласти план виховної роботи на семестр, куратор вивчає індивідуальні та психологічні особливості студентів, їх інтереси, нахили, уподобання, ознайомлюється з житлово-побутовими умовами, сімейним станом. У процесі своєї роботи куратор спирається на актив академічної групи, на ініціативних, небайдужих студентів.

Куратор академічної групи постійно здійснює ретельний аналіз успішності студентів, відвідування ними занять. За необхідності питання пропусків занять, успішності студентів розглядаються на загальних зборах академічної групи. Деякі навчальні заклади запроваджують практику проведення дня батьків, коли вони можуть за телефоном або особисто отримати необхідну інформацію про поведінку або навчання дітей у кураторів групи.

Важливим напрямом роботи кураторів є залучення студентів до наукових досліджень, до участі в роботі гуртків, конкурсах студентських наукових робіт, загальноуніверситетських або всеукраїнських конференціях, олімпіадах тощо. Цей напрям студентської діяльності допомагає виявити науковий і творчий потенціал студентів, їх наукові орієнтири, професійну спрямованість, а в майбутньому рекомендувати до подальшого вступу до магістратури або аспірантури.

У полі уваги куратора академічної групи постійно перебувають питання побуту, житлових умов і матеріального становища студентів. Із цією метою він періодично відвідує студентські гуртожитки, допомагає з'ясувати деякі житлово-побутові проблеми, які можуть мати місце в житті студентів. Свою роботу куратор спрямовує на формування у групі єдності, дружніх стосунків, створення позитивного психологічного мікроклімату, відповідного емоційного та морального настрою.

Стосунки, що складаються у роботі зі студентами, напряму впливають на ефективність роботи куратора. Якщо вони будуються на засадах взаємоповаги, довіри, взаємопорозуміння, співпраці зі студентським колективом, куратору набагато легше досягти поставлених завдань.

Посада куратора академічної групи дуже відповідальна. Куратор має бути не лише

взірцем для студентів, але й гармонійно поєднувати в собі професійну компетентність, ініціативність, дисциплінованість, креативність, творчий підхід до справи, бути вимогливим як до себе, так і до своїх вихованців, що вимагає від нього постійного самовдосконалення, професійного зростання, інтелектуального збагачення, професійної майстерності тощо.

Успішний вплив куратора як на академічну групу, так і на окрему особистість, унеможлиблюється за відсутності авторитету. Завоювати довіру студентів і авторитет можна завдяки моральним та особистісним якостям куратора, які студенти убачають у його поведінці, вчинках, моральних рисах, особистій діяльності. Власний авторитет куратора академічної групи визначається особистісними якостями, як-то: життєвим досвідом, знаннями, переживаннями, участю в суспільно-корисній роботі, громадянською позицією, особистою привабливістю тощо. Авторитет куратора формується упродовж тривалого часу, завоювати його дуже важко а втратити занадто легко. Якщо куратор академічної групи буде поважати власний досвід студентів, їх самостійність, вони з радістю сприйматимуть його зауваження та поради. У своїй роботі зі студентами куратор має уникати повчань, нотацій, а застосовані ним методи виховання мають збуджувати особистісні почуття, власні прагнення до високоморальної поведінки, спрямовуватись на самовдосконалення.

Стиль роботи куратора, його ставлення до кожного студента, повага до його особистості, доброзичливість і щира віра у його успіхи мають великий вплив на формування особистості майбутнього вчителя. Доцільно зауважити, що інколи невисока якість роботи куратора, його безвідповідальне ставлення до виконання своїх функціональних обов'язків, низький рівень знань змісту, форм і методів роботи зі студентським колективом, негативно впливають на особистість студента, знижують його активність, інтерес до майбутньої професійної діяльності.

Організаційно-педагогічна діяльність куратора спрямовується на виховання у студентської молоді суспільно-політичних, моральних і професійних якостей майбутніх педагогів. Основною метою діяльності куратора є побудова в студентській групі такої виховної системи, яка б на практиці забезпечувала зростання їх особистісного та професійного рівня. Це вимагає від куратора постійних безпосередніх професійно-ділових взаємовідносин із деканатом, кафедрами, керівниками практики, викладачами, студентським активом. Практичний досвід кураторської діяльності доводить, що чим щільніший зв'язок із усіма ланками навчально-виховної системи, тим більш дієвим і цілеспрямованим стає процес виховання.

У процесі виховної та навчальної діяльності куратор впливає на розвиток і формування особистості студента як справжнього, свідомого громадянина своєї держави, стимулює формування мотивів, ідеалів і потреб як у академічній групі в цілому, так і в кожного студента окремо.

Практична діяльність куратора академічної групи доводить, що кожен студент потребує індивідуального підходу. Необхідною умовою правильного здійснення індивідуального підходу у виховній роботі є всебічне вивчення психологічних особливостей кожного окремого студента. Таке ставлення до кураторської роботи дозволяє здійснювати більш якісний вплив на всебічний розвиток особистості студента. Особливу увагу необхідно звертати на формування таких якостей особистості, які мають суттєве значення для майбутньої педагогічної професії.

Ефективність індивідуальної роботи зі студентами залежить від того, як її розуміє та проводить сам куратор. Практичний досвід кураторської діяльності свідчить, що найбільш успішно долаються труднощі у вихованні студентської групи, якщо індивідуальна робота розглядається як систематична органічна частина роботи з колективом.

Особливої турботи й уваги потребують студенти під час складання сесії. Під час індивідуальних бесід із окремими студентами та академічною групою в цілому, слід запобігати виникненню кризових стресових станів. Щира турбота про студентів із боку куратора в період екзаменаційної сесії створює у них відчуття впевненості та підтримки, унаслідок чого зростає повага та довіра до наставника академічної групи. Дбайливе ставлення куратора породжує відчуття взаємопотреби, необхідності у спілкуванні, що, безумовно, впливає на загальну дружню атмосферу у групі, створює сприятливі умови для подальшої навчально-виховної роботи.

Водночас, слід зазначити, що в індивідуальній роботі куратор має бути тактовним, дотримуватися відчуття міри, оскільки надмірне піклування, постійне втручання в особистий простір студента можуть викликати негативну реакцію або сформувати у них негативні якості. Правильний індивідуальний підхід у роботі куратора свідчить про високий рівень педагогічної майстерності викладача, про його мистецтво тримати під постійним ненав'язливим контролем усю академічну групу, керувати її діяльністю, своєчасно впливати на кожного окремого студента, прагнути до створення гармонійно розвиненої особистості майбутнього педагога-професіонала.

Література

1. Буяльська Т. Теоретичні та практичні аспекти роботи кураторів з адаптації студентів першого курсу в умовах вищого навчального закладу / Т. Буяльська, М. Прищак // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2008. – № 5. – С. 105–112. **2. Гончаренко С.** Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 365 с. **3. Гура С.** Роль куратора в адаптації студентів інженерів-педагогів / С. Гура // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : [зб. наук. пр.]. – Харків : Харківський ін.-т мистецтв ім. Котляревського, 2000. – Вип. 5. – С. 180–185. **4. Кузлякіна В.** Формування колективної свідомості студентів під керівництвом куратора групи / В. Кузлякіна // Сучасна молодь : крок у майбутнє : [матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. для студ. та аспір.]. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. – С. 210–213. **5. Марченко Г.** Теоретичні засади виховної діяльності куратора студентської групи / Г. Марченко // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – Київ : ВКНУ, 2012. – С. 302–307. **6. Матвіїшин Л. П.** Роль куратора групи в організації навчально-виховного процесу / Л. П. Матвіїшин. – Клінічна та експериментальна патологія : [щоквартальний український науково-практичний журнал]. – Чернівці, 2011. – Т. 10. – № 3 (37). – С. 34–37. **7. Ожегов С. И.** Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведов. – [4-е изд., доп.]. – Москва : ТЕМП, 2004. – 944 с. **8.** Педагогічний словник / [за ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д]. – Київ : Педагогічна думка, 2001. – 516 с. **9. Романова С. В.** Організаційно-виховна робота куратора академічної групи у вищих технічних навчальних закладах : дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.07 / Романова Світлана Вікторівна. – Слов'янськ, 2006. – 257 с.

УДК 371.2: 82.09 (477)

Інна Горячок

ЛІТЕРАТУРНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ КІНОМИСТЕЦТВА

Горячок І. В. Літературний розвиток студентів засобами кіномистецтва.

У статті розглядаються особливості взаємодії української літератури та кіно.